CUM DEO

SYNOPSIS

DONATIONUM

TUM IN GENERE TUM IN SPECIE, 35. CAPITIBUS SEU thematibus diſtinctæ,

QUA

Pleræq; in materia Donationum occurrentes quæſtiones controverſæ pertractantur,

CLARISSIMO AC CONSULTISSIMO VIRO DN. JOHANNE MICHAELE BEUTHERO JCto, PRO TEMPORE Rectore Magnifico, Anteceſſore Ordinario, Codiciſq; P. P. in illuſtri Athenæo Alſatico celeberrimo &c. Præſidente,

PUBLICE

EXHIBITA ad ventilandum

ab

Andrea Franckenberger Wittebergenſi.

Menſe Februario

In Auditorio novo.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ARGENTORATI,

Typis JOHANNIS CAROLI.

M. DC. XV.

173

SERENISSIMO POTENTISSIMOQVE PRINCIPI AC DOMINO

DN. JOHANNI GEORGIO
SAXONIÆ, JULIÆ, CLIVIÆ AC MONTIUM DUCI
SACRI ROMANI IMPERII ARCHIMARSCHALLO ET ELECTORI
LANTGRAVIO THURINGIÆ
MARCHIONI MISNIÆ
BURGGRAVIO MAGDEBURGENSI
COMITI DE MARCA ET RAVENSBURG
DOMINO IN RAVENSTEIN &c.

ALVMNO MVNIFICENTISSIMO OPT. MAX. ob conceſſionem quinquennalis ſtipendij aliaq́ꝫ in ſe ſuoſq́ꝫ clementiſſimè collata beneficia hanc de DONATIONIBVS concinnatam SYNOPSIN animo humilimo gratiſſimoq́ꝫ

D. D. D.

Audreas Franckenberger
Wittenbergenſis.

Auctor & Reſpondens.

PROLOQUIUM.

Vanquam non ſit penitus de nihilo, quod Vir quidam clarus ſcriptum reliquit, nempè materiam Donationum olim quidem valdè frequentem & cotidianam, noſtris verò temporibus unà cum liberalitate Donationem fermè extinctam, mentes hominum avaricia occupante: eam tamen hodieq́ in foro verſari nemo facilè inficias ibit, qui vel mortis cauſa Donationes, itemq́; propter nuptias, ut & dotalicia ſaltem ob oculos ſibi collocaverit. Ea propter nec oleum nec operam perdere videbimur, ſi naturam Donationis pro ingenij viribus expenderimus, ac themata nonnulla publicè ventilanda de eadem exhibuerimus.

THESIS

Seu Caput I.

Definitio Donationis &c.

VBI haud abs re initiò quæritur, cuinàm Juri Do- Quæſtio.
natio adſcribenda? Et licet complures eam Juris 1.
gentium eſſe contendant, nos tamen formam
ſuam à jure civili eam habere evincemus. Eſt itaq; 2.
donatio actus juris civilis (vel, ut alij volunt, modus acquiſitionis civilis) quo quis animo donadi aliquid
juxta legum præſcriptum in quem confert: fitq; aut. 1. Polli-
citatione, & ita μονομερῶς ex Ulpiani ſententia: aut 2. traditio- 3.
ne, ſtipulatione, contractu innominato, quin & pacto ex
noviſſima Juſtin. ſanctione. Et hoc poſteriori modo quum fit 4.
Donatio pleniùs & rectiùs fortè definitur, quod ſit actus, quo
conſentienti quid donatur, pro ut leges permittunt. Sicut
enim invitus nemo donat, ita nec invito donatur: pro-
indeq; meritò in hoc caſu requirimus in donatario, ut in do- 5.
nationem conſentiat, ſive expreſsè ſive tacitè ſaltem, puta, ſi 6.
quis præſens ac tacitus rem donatam ſive ipſe, ſive ejus nomi-

ne ſervus aut quis alius acceptet: namque omnino aliqui-
7. bus caſibus præſumptum conſenſum in donando ſufficere nõ
8. infitemur, uti infrà indigetabitur. Quapropter abſentibus,
(etiam planè ignotis) hactenus donari poteſt, quatenus in-
terveniente nuncio ad hanc rem legitimato, vel epiſtolâ ipſi-
9. met (notario etenim acceptante, abſenti & ignoranti dona-
tio facta, jure communi non valet, licet id uſu non ſervetur)
conſenſum ſuum declaraverint, aut donum oblatum accepta-
10. rint: quæ tamen donatio ſeu promiſſio potiùs de donando,
facta abſenti jure civili revocari poteſt, antequam nuncij vel
notarij operâ in donatarij notitiam pervenerit, ac ab eodem
11. acceptata fuerit. Sed quid ſi infanti donetur? Sanè ſi ejus eſt
ætatis, ut intellectum capiat, non tantum tutoris authoritate,
ſed & citra eandem, perinde uti pupillus, rem ſibi ſimpliciter
& abſolutè potiſſimum, donatam acceptare poteſt. Sin verò
infans ille adhuc infra annum ætatis ſeptimum conſtitutus ſit,
ſeu ut Imp. loquitur, nec fari, nec affectum habere rei, quæ ſibi
donatur, poſſit: tum demum res donata eidem acquiretur,
ſi ſervus ejus rem donatam arripiat: quemadmodum & fu-
12. rioſo ex Juſtin. conſtitutione donata ita aquiruntur, ſi mani-
bus curatoris ejus tradantur. *l. fin C. de curat. furioſi. l. 19. de V.S. pr.*
I. h.t. vſ. l. donari. l. 10. l. 19. pr. & §. 2. ff. & l. 26. l. 29. l. 35. C. eod. t. de
donati. arg. l. 38. §. alteri. de V.O.

II. De Inſinuatione hac & ſeqq. 2. theſibus.

Inſinuationem quod attinet, ejus in definitione noſtra in
13. ſpecie mentio facta eſt nulla: ſiquidem illa, uti & ſcriptu-
ra (quamquam hæc ex conventione quoque nonnunquam
requiratur) ejus ſolummodò donationis ex Juſtin: ſanctio-
ne propria eſt, quæ 500. ſolidorum ſive aureorum Rhenano-
14. rum valorem excedit: conſtat enim ex diuturna Germ. con-
ſuetudine ſolidum ut plurimùm, ubi ſcilicet de ejus valore ſta-
tuta nulla extant, aureum Rhenanum efficere; quod tamen
extra cauſam furti aliqui intelligendum ſtatuunt, voluntque
eo caſu ſolidum pro aureo Ungarico accipiendum eſſe; quam
15. interpretationem Nov. El. Sax. quóque comprobat. Quapro-
pter inſinuatio in cunctis donationibus prædictam ſummam
exce-

excedentibus adhiberi neceſſariò debet, ut maximè in pias 16.
cauſas & Eccleſiam illæ factæ, reciprocæ aut remuneratoriæ 17.
fuerint, licet in praxi aliud caſibus poſterioribus obſervari nõ 18.
ignoremus. Quin & licet quis plures res diverſas ſimul uno 19.
eodemq́ue tempore, (nam ſi id diverſo faciat ſecus eſt) donet,
ac dicat, tot eſſe donationes, quot res; nihilominus adhuc in-
ſinuatio neceſſaria erit, ſi dicta ſumma legitima exceſſa fuerit:
quemadmodum & annuæ quantitatis donatio, quæ legitimũ 20.
illum modum annis ſingulis non exuperat, itidem monu-
mentorum obſervatione vallanda eſt, ſi heredum utrinque
facta eſt mentio. Etenim tum perpetuata quaſi donatione &
continuatione ejus magna effecta, una intelligitur donatio,
adeoque legibus præſcriptum modum excedens illa, acta de-
poſcet. Quod ſi verò heredis mentione omiſsâ ita facta ſit do- 21.
natio, ut intra vitam perſonarum ſtetur vel dantis vel acci-
pientis: tum multæ quidem intelligantur donationes, ſed li-
beræ à monumentorum obſervatione propter incertum vitæ
exitum, uti Juſtin. noſter conſtituit, *l. 29. l. 25. & l. 34. in princ: & §. ſi quis, C. h. t.*

III.

EXcipiuntur tamen ab hac inſinuandi neceſſitate certi jure 22.
noſtro caſus, putà ſi quis donet pro redemtione captivo-
rum, eivé cujus domus incendio aut ruina perijt; itemq́ue ſi
in bello à duce res mobiles militibus donentur. Sed & à prin- 23.
cipe, de bonis ſcilicet patrimonialibus, cuivis, principíve ab 24.
alio facta donatio meritò ab inſinuandi illa ſolennitate ſubdu-
citur: quod ipſum tamen ad principes ſuperiorem recogno- 25.
ſcentes de jure Juſtin: extendendum haud videtur: licet no-
ſtris moribus idem in illis, quod in ſummo principe hoc caſu
obtineat. Adhæc dotis conſtitutio, donatio propter nuptias, 26.
dotalitium, itemq́ue mortis cauſa donatio, juxta formam &
normam à Juſtin. præſcriptam, confecta, inſinuationem non
deſiderant, licet legitima ſumma ijs exceſſa foret. *l. fin. §. 1. C. de jur. dot. Nov. 119. cap. 1. l. fin. C. de don. mort. cauſſa. l. 34. pr. l. 36. C. de donat.*

IIII.

27. DEbet autem legitimum modum excedentis donationis
inſinuatio in judicio (quamvis illa & ex cauſa infirmita
tis in domo ægroti donantis coram judice, autoritatem ſuam
interponente fiat hodiè) fieri, & in acta referri, etſi res dona-
28. tæ ſub alterius judicis juriſdictione ſitæ eſſent. Quod tamen
jure Sax. ſecus eſt: etenim illo jure immobilia donata coram
29. judice, cui illa ſubjecta ſunt, præciſe inſinuari debent. Poteſt
autem inſinuatio hæc fieri non ſolum in ipſa donatione, ſed
etiam ex intervallo poſt donationem extra judicium factam:
30. nec opus habet hæc ipſa, quæ apud acta fit donatio teſtimonio
31. (licet tutiùs eſſe, ſi teſtes adhibeãtur multi ſcribant) perinde ut
nec reliquę donationes univerſę, ſolâ ea donatione quæ mor-
tis cauſa fit extra judicium, excepta, dummodò alia ratione
idoneis documentis, puta donantis epiſtolâ aut ſubſcriptio-
32. ne illæ comprobari poſſint. Omiſsâ verò inſinuatione in do-
natione 500 ſolidos excedente, penitùs ac in totum invalida
illa donatio cenſeri non debet, ſed duntaxat quà indigetatam
ſummam exuperat, adeoque ſuperfluum illud repeti poteſt:
33. interim non negantes donationem ejuſmodi legitimã ſummã
excedentem actiſque minimè inſinuatam, reſcripto quidem
34. principis, aut confirmatione donantis in ultima voluntate ex-
preſſim facta, in totum; ſilentio verò donantis morte inter-
veniente (caſu nempe illo quo inter vivos donatio hęc nõ ſub-
ſiſtit) uſque ad ſummam legitimam, ſive inſinuatio intervene
35. rit, ſive non, firmari ac roborari poſſe. Etſi verò defectus
inſinuationis renunciatione donatoris etiam juratò facta jure
communi minimè ſuppleri poſſit: attamen jure Pontif. jus-
jurandum hoc ſervandum videtur. *arg. c. cum contingat de jurejur.*
l. 27. 29. 30. 31. C. h. t. l. fin. §. 1. C. de don: ante nupt. arg. l. 38. de adoptio.
l. fin. C. de donat. m. c. &c. arg. l. 5. C. de ll.

V. De perſonis quæ jure donare poſſunt vel non, hac & ſequentibus th. 7.

DOnationis definitione, ijſque quæ circa eandem expen-
di ſolent, explanatis, ulteriùs jam veſtigandum, quinam
36. jure donare queant. Ubi inter omnes conſtat, quosvis rerum
ſuarum

ſuarum adminiſtrationem habentes, licitè donare poſſe, niſi ſpeciatim prohibiti reperiantur, quales ſunt infantes; pupilli, 37.
qui ne quidem tutorum autoritate accedente rectè donant: licet tutores ſolennia munera parentibus & cognatis pupillorum nomine citra decreti interpoſitionem tectè largiantur.
Minor verò curatorem non habens, donare jure haut prohi- 38.
betur res mobiles, maximè ſi poſt annum ætatis 25. ea quæ in minore ætate geſta ſunt, rata habeat, nec reſtitutionis in integrum auxilio uti velit.
Cæterùm quum immobilium dona- 39.
tiones à minoribus nec cum decreto celebrari poſſint, ſi minor vel poſt veniam ætatis rem immobilem donationis titulo in alium (excepta propter nuptias donatione) tranſcripſerit, non aliter hoc firmitatem habebit, niſi poſt 25. annos impletos, inter præſentes quidem decennium, inter abſentes autem Vicennium donatore acquieſcente effluxerit, uti Juſtin: conſtituit.
Quamvis verò hæc ipſa immobilium donatio 40.
à minore etiam decreto interpoſito celebratâ, jure civili nulla ſit, tamen ſi huic donationi juramentum acceſſerit, ſaltem de jure Cano: illud ſervandum erit, *d. c. cum contingat, & c. quamvis de pact. in 6. arg. l. 21. C. Manda. l. 12. §. cum tutor. de admi. tut. l. fina.* C *ſi maior factus alien.*

V I. De donatione inter patrem & filium, & contrà, hac & ſeq. th.

Filiumfamiliâs quod attinet, etſi is ne eo quidem caſu (per 41.
inde uti ſervus quoque) quo liberam peculij profectitij adminiſtrationem habet, donare queat; juſtâ tamen ratione motus, putà ſi matri vel conjunctis perſonis quid largiatur, aut in dignitate conſtitutus, aut denique patris conſenſu accedente rectè donat alijs;
non tamen ipſi patri, aut alteri ex 42.
filijsfamil. ejuſdem patris juri ſubjectis, ſi vel maximè pater hoc caſu aſſentiatur.
Aliâs verò de peculio caſtrenſi vel quaſi 43.
itemque adventitio, cujus tum proprietas tum uſusfructus ad filiumfam. ſpectat, jure filiusfam. donat, ſiquidem perfectę ſit ætatis. *l. 7. ff. h. t. l. 11. C. eod. l. 28. §. fin. de pact. Nov. 117. c. 1.*

V I I.

Quemadmodum autē filiusf. patri regulariter donare ne- 44.
quit, ita nec in filiumfam. (nam Emancipato, ut & filio 45.
naturali

naturali rectè à patre donatur, nō item filio naſcituro) collata
46. donatio ſimplex à patre rata habetur; niſi forſitàn jure Can. juramentū acceſſerit, quod ſervandum eſſe Canoniſtæ tradunt.
47. Excipiuntur tamen jure noſtro certi caſus, quibus donatio inter patrem & filium partim ſuſtinetur, partim ex poſtfacto confirmatur: nempe ſi rei donatæ rati habitio vel potius novus conſenſus ſaltem tacitus tum patris poſt filij emancipationem, tum hæredum poſt patris defuncti mortem filio illo exheredato intervenerit, aut morte patris donatio confirmata
48. ſit. Sed & tum valet donatio inter patrem & filium, ſi pater fi-
49. liofam. in militiam eunti, ſtudiorum gratiâ, aut donationis
50. propter nuptias cauſâ donet. Verumenimverò etſi filiofam. ob benè merita à patre facta donatio de jure civili difficulter defendi poſſe videatur; moribus tamen illam ſubſiſtere docti
51. viri atteſtantur. Sed quid ſi pater dicat, donare ſe filio æquivalens quid, tum ob expreſſa ab illo benemerita, tum ob amorem paternum? Pro Remuneratoria ejuſmodi donationem
52. adhuc habendam, placet. Si verò pater filio ob benemerita, quæ tamen expreſſa non ſunt, donet; eo caſu licet vera Remuneratoria hæc donatio haut dici poſſit; (quanquam meritis à filio probatis Remuneratoria præſumpta fortè vocari queat) conſiſtet tamen ea nihilominus, ſi morte patris confirmetur;
53. quemadmodum & tum, ſi ſcilicet pater filiofam. bona pro le-
54. gitima donet, aut uſumfructum peculij adventicij filiumfam. poſſidere permittat, morte demum ſecuta, non antè, donatio corroboratur. Etenim certiſſimi juris eſt, donationem in filiumfam. collatam ſola patris morte uſque ad ſummam legi-
55. timam etiam actis non intervenientibus hodie firmari, in tantum, ut rei donatæ tum fructus, tum dominium ex eo ſtatim die quo donatio facta eſt, ad donatarium pertineant, *l. cum oportet. §. ſin autem. C. de bon. quæ libr. Nov. 162. l. 11 l. 17. C. h. t. l. 31. §. 2. ff. eod. l. 4. pro dona. l. 25. C. de donat. int. vir. l. 4. C. fam. hercis.*

VIII. De Inofficioſis donationibus.

56. PLanè ſi immodica ſit à patre vel matre uni ex liberis aut extraneo facta donatio, vergens in præjudicium liberorum
57. reliquorum: tum defraudatis legitimâ liberis è legitimo ma-

trimonio

trimonio natis, per querelam inofficioſæ donationis ſuccur-
ritur, qua donatio etiam jurata ſive res à patre donatæ, non
item titulo oneroſo abſque dolo & fraude alienatæ, deficien-
te alio juris remedio non in ſolidum, ſed pro modo legitimæ 58.
duntaxat à liberis revocantur. Huic tamen querelæ locus re- 59.
lictus eſt nullus, ſi quinquennium elapſum, liberi ingrati exi-
ſtant, aut querelæ huic poſt mortem patris renunciatum, aut
ſuper ea tranſactum fuerit, *l. cum mota, C. de Tranſact. l. 5. 8. l. fin. auth.*
unde & ſi parens & to. t. C. de inoff. donatio. Nov. 92.

I X. Ad l. ſi unquam 8. C. de revocan. donat.

QUod ſi verò pater nullos nec dum liberos habens (liberos 60
enim ſi donationis tempore habeat, alioſque deinceps
ſuſcipiat. pro modo duntaxat legitimę donata revocabuntur)
bona ſua univerſa, vel partem ſaltem illorum etiam modici 61.
momenti (quod Vir magnus judicis arbitrio committendum
rectè cenſet) ſive liberto ſive cuivis alij largiatur, donatio 62.
hæc ſupervenientiâ liberorum è legitimo matrimonio ſuſce- 63.
ptorum. quantumvis remuneratoria aut reciproca fuerit, Ec 64.
cleſiæ facta, aut mortis cauſâ celebrata ſit, in ſolidum ipſo jure 65. 66.
revocatur: nulloque modo reconvaleſcit, etſi vivo donatore 67.
liberi iterum decedant, quippe quod ipſo jure ſemel extincta 68.
fuerit. Huic tamen legis beneficio patrem renunciare poſſe, 69.
aſſerendum neutiquam videtur, ut maximè renunciatio juris 70. 71.
jurandi relligione vallata fuerit. *arg. c. non eſt obligatorium. d. R. I.*
in 6. d. l. 5. l. 8. C. de revoc. donat.

X. De donatione inter vir. & uxor.

COnjuges quod attinet, ſanè inter eos præter Imp & Au 72.
guſtam donatio ſimplex conſtante matrimonio inhibi
bita eſt, exceptâ ea, quæ nempe nec donantem pauperiorem
nec accipientem locupletiorem reddit Cui illud conſequens 73.
eſt hanc donationem eatenus inter conjuges revocari dunta
xat, quatenus tum accipiens locupletior tum dans pauperior
invenitur. Hoc loci de veſtibus & ornamentis à marito uxori 74.
donatis, quæri video, anne illa uxoris fiant? Arridet nobis
eorum ſententia, qui diſtingunt inter cotidiana & precioſa il-

la quæ ad ornatum ſolum ſpectant; & volunt, illa donari licitè
permitti, hæc verò poſteriora non item; (niſi morte forſan
eorum facta donatio confirmata ſit) licet moribus noſtris paſ-
ſim aliud obſervari conſtet: ſicuti videmus in Saxonia quoque
catenas reliquumque mundum muliebrem à marito validè
75. mulieri donari. Cæterum donationes relatas ſive improprias
76. penitùs inter conjuges prohibitas non reperio. Hinc dona-
tio propter nuptias, mortis aut divortij cauſâ, ſub modo etiã
quatenus ſcilicet nec accipientem locupletiorem, nec dantem
77. pauperiorem reddit facta, inter eos ſubſiſtit: quin & vera Re-
muneratoria atque reciproca adæquata incontinenti facta.
78. Etenim ſi hodiè maritus quidem fundum, poſt annum verò
uxor & ſic ex intervallo mutuò domum vel quid aliud largia-
tur, minimè reciproca, ſed utraque donatio ſimplex, adeoq;
jure invalida cenſenda erit, niſi forſan morte illæ donationes
79. aut ſpeciali confirmatione ſive conteſtatione in teſtamento di-
ſertè corroborentur. Etenim donatio quævis inter vivos pro-
hibita, aut tacitè hodiè morte donantis uſque ad ſummam le-
gitimam, aut confirmatione ejuſdem in teſtamento facta,
etiamſi ſupra legitimam ſummam citra inſinuationem dona-
80. tum ſit, corroboratur, ut antè etiam dictum: quanquam do-
nationem ſimplicem conſtante matrimonio jurisjurandi reli-
gione jure civ. minimè eodem modo confirmari exiſtimemus;
81. licet ſi uſum ſpectemus, juramentum hoc caſu interpoſitum,
ex recepta magis Dd. opinione, quàm legum civilium præſcri-
pto valeat, ac id ſervandum magni viri, moti æquitate Cano-
82. nica, pronunciarint. Sed nec reciproca illa inter conjuges
jure noſtro donatio conſiſtit, ubi nempe ita donatur, ut ſine
liberis prius prædefuncti bona & hereditas ad ſuperſtitem de-
volvantur. Etenim inter ſolos milites ad diſcrimen prælij per-
83. gentes tale pactum valere conſtat. Verùm quid ſi ignobilis aut
ſenex nobilem aut puellam ducat, poteritnè conſtante matri-
monio in compenſationem nobilitatis aut juventutis remu-
nerandi cauſa donare? Ne hanc quidem veram donationem
Remuneratoriam dici poſſe putamus, *arg. l. 1. cum ſeqq. aliquot.
de don. int. vir. l. 17. l. pen. C. eod. arg. l. 7. §. 2. & §. 7. & fin. l. 9. l. 10. l. 11.
ff. eod. l. fin. C. de don. ante nup. l. 19. C. de pact.*

XI. Enumeratio reliquarum perſonarum quæ donare prohibentur, hac & ſequenti th. fit.

PORrò donare prohibentur mente capti, ſenes deliri, furio- 84.
ſi, prodigi quibus bonis interdictum eſt, itemque milites 85.
focarijs ſuis. Similiter ſurdi muti ita nati, quin in numero 86.
prohibitorum ſint, dubitandum non eſt: quanquam in ijs qui 87.
ita nati non ſunt, ſed caſu tales facti, ſi epiſtolâ vel ſcripturâ donandi animũ explicare valeant, itemq; in ijs qui naturâ duntaxat ſurdi, vel muti, (dummodo ſcribere ſciant) vel cæci exi- 88.
ſtunt, modò judicio & ætate valeant, aliud meritò ſtatuendũ videatur. Sed & prælatos res Eccleſiæ; civitatum adminiſtra- 89.
tores bona civitatis: tutores & curatores res pupillorum & 90.
minorum donantes in hunc ipſum prohibitorum cenſum re- 91.
ferimus: licet hiſce poſterioribus, ſi principum aut regum cu- 92.
ram vel tutelam gerant, communis opinio & ſeculi noſtri mores donare concedant, dummodo ita donent, ſicuti pater ipſorum pupillorum vel minorum liberalitatem exercere ſolitus eſt. Sed & uxorem fundum dotalem (in paraphernalibus 93.
enim aliud obtinet) etiam marito conſentiente largientem, in hanc claſſem propter L. Juliç à Juſtin interpolatæ de fundo dotali prohibitionem reponimus, niſi acceſſerit jure Pon-
tific. jusjurandum. *l 23. fin. l. 33. §. 2. de donat. l. 2. C. de donat. int.* 94.
vir. arg. l. diſcretus. C. qui Teſtam. fac. l. 16. C. de donat. l. 6. de admin. civita. l. 6. C. de revoc. don. l. un. C. de rei uxor. act. arg. d. c. quamvis. de pact: in 6. c. ſine exceptione. 12. q. 2.

X I I.

PRinceps quoque ut & quivis Magiſtratus territorium aut 95.
ſubditos in dominum æquè bonum vel etiam meliorem 96.
donando vel alio modo alienando transferre (niſi conſuetudi- 97.
ne id fortè permittatur, quemadmodum videmus moribus hodiè feuda accedente conſenſu domini & agnatorum aut ſimultaneè inveſtitorum licitè alienari) nequeunt. Hinc quid 98.
de donatione illa Conſtantini Magni Pontifici Sylveſtro, ut ferunt, facta, ſentiendum ſit, apparet; eam nempe ſi vel maximè facta eſſet (quod tamen pernegatur) fieri non debuiſſe, adeoque ut illegitimam vires nullas unquam habuiſſe. Cæ- 99

 terùm

100. terûm ſubditi quû Princeps ad illos regendos ignavus & idoneus deprehéditur, quod obiter addo, neceſſitatis ſuę cauſâ alterius juriſdictioni ſe ſubmittere poſſunt. 101 Procurator utrûm donare queat crebrò concertari ſolet? Sanè ſi ſpeciale ad donandum certæ perſonæ maximè mandatum habet, ambigendum non eſt, quin jure donare queat. 102. Sin verò generale aut liberam bonorum adminiſtrationem habeat, & domino utile ac ad rectę adminiſtrationis rationem pertinere videatur, itidem interdum, non tamen ſimpliciter & abſolutè ei donare permittetur; quum & curatori furioſi, ſi negociorum adminiſtratio id exigat, ex magna furioſi utilitate res donandi cauſa alienare licere vidamus. 103. Reis capitalium criminum, etſi ob delicta nec bona eorum publicentur, nec ex ſupplicio ſervi fiant amplius, non tamen liberè quovis modo hodiè donare permiſſum eſt; quamvis tum in Electoratu & Ducatu Saxo: ſimpliciter, niſi ſimul crimen in ſpecie bonorum publicationem ſecum ferat, tum in hac ipſa Republ. florentiſſima Alſatiæ metropoli ex ſpeciali impetrato conſenſu donare illis licere animadvertamus. Sed & ante delictum factæ donationes ab eo, qui delinquere conſtituebat, jure invalidæ ſunt. 104. Jure Saxo: etiam uxor indiſtinctè ſua bona, inter vivos donare aut alienare prohibetur, eò quod illo jure maritus & uxor bona inter ſe indiviſa poſſideant, adeò ut ne quidem bona paraphernalia donare poſſit. quum uſumfructum in illis quoque maritus habeat. 105. Quod ſi verò ipſi marito ſimpliciter donare inter vivos uxor conſtituat, non niſi alio curatore interveniente hoc fieri debere, juris illius interpretes nonnulli tradunt, quibus tamen rectè alij regerunt donationem hanc ceu inter conjuges prohibitam, non niſi morte demum confirmatam validam cenſeri debere: excepto eo caſu, quo res ad geradam ſpectantes donatę marito ſimpliciter eſſent, uti infrà oſtendetur. Virgines verò & viduæ illo jure etiam abſque curatoris authoritate, dummodò ejus ætatis ſint, ut citra tutoris vel curatoris 106. autoritatem alienare queant, bona ſua mobilia alienari haut prohibita, non item immobilia, rectè donant. *c. Imperialem de prohibit. feud. alien. arg. l. 9. §. 2. de donat. l. 9. §. 4. de acqui. domi. arg. l. 58. l. 63.*

58. l. 63. de procur. l fin. de curat. furio. auth. ſed hodie C. de donat. int. vir. Auth. bona damnatorum. C. de bonis proſcript. arg. l. 1. & ſeqq. de donat. int. vir.

XIII. Materia ſive objectum Donationis in hac & ſeq. th. traditur.

PORrò objectum ſive materiam Donationis quod attinet, exiſtimamus res omnes mobiles vel immobiles, corporales & incorporales, modò commercio hominum non exemtæ, adeoque donantis ſint propriæ, (ſi enim alienæ offerantur uſucapiendi duntaxat conditio tribuitur) donari poſſe. Et quamvis non pauci bonorum omnium donationem improbent, niſi juramentum acceſſerit; nos tamen ſive jusjurandum interveniat ſive non, bona univerſa, (quatenus in fraudem ac præjudicium aliorum donatio non tendit) quin & futura, ſi id expreſſum ſit, jure donari licere, adeoque & juramento confirmari ſtatuimus: fruſtrà alijs diſſentientibus, qui omniũ bonorum ſimpliciter factâ donatione, futura etiam comprehendi autumant. In hac tamen bonorum omnium donatione, veſtes, ſuppellex & alia, quæ veriſimile eſt ſpecialiter quẽ non donaturum, uti & ea quæ alienari vetantur, ut ſunt feudum, emphyteuſis, (citra requiſitum nempe dominorum conſenſum) fundus dotalis, (niſi jure Pontificio juramentum acceſſerit) bona reſtitutioni fideicommiſſariæ ſubjecta, minimè continebuntur. Sed nec gerada apud Saxones donata cenſetur, quantumvis omnia ſua bona fæmina alicui largiatur: hæc enim niſi ſolennitates in ejuſdem donatione inter vivos obſervandæ adhibitæ fuerint, validè donari nequit. Quid ſi quis bona omnia præſentia & futura, reſervato expreſſim uſufructu, donarit? Certè omnimodò fructus percipiendos ſibi reſervaſſe, adeoque de ijs quoque teſtari poſſe quandocunque credendus eſt. Similiter facta bonorum omnium præſentium & futurorum donatione, aliquo duntaxat reſervato, de quo donator in vita diſponere valeat, adhuc illa jure ſubſiſtit donatio, ita ut non tantum contrahendo, ſed & teſtando quovis modo de eo diſponere poſſit: quo tamen caſu ſi donator is inteſtatus decedat, idipſum quod ſibi reſervarat, non donatarius, ſed heres proximus ab inteſtato eidem ſuccedens conſe-

107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117.

 quetur:

ſequetur: quod Nov. Ele. Sax: in caſu quo donator bona
omnia mortis cauſa aliquo ſaltem excepto & ſuæ diſpoſitioni
118. relicto largitus eſt, expreſſim quoque ſanxit. Quid ſi donatio-
ne omnium bonorum præſentium & futurorum factâ, do-
nans aliquid, puta centum, ſibi reſervet, de quo ſive in cer-
tum genus perſonarum, ſive in certam cauſam, putà pro ani-
ma, teſtari ac diſponere poſſit? Adhuc de reſervato illo liberè
teſtabitur. Etenim cum in ſui favorem illud ipſum ſibi reſer-
varit, ad teſtandum pro anima cogi nequit; quin imò ſi vel
maximè pro anima de rebus illis reſervatis teſtatus eſſet, ad-
huc teſtamentum illud alio eoque perfecto poſteà facto muta-
119. re & revocare poſſet. An verò donans ſeu cedens bona ſua
univerſa præſentia & futura, adeoq̃ue etiam jura omnia, in
donatarij præjudicium jus aliquod, puta redimendi prædium
aliquod, alij poſtmodum cedere queat, controverti video
120. Placet negantium opinio. In hac tamen ceſſione (quod obi-
ter attexo) actionis vel ſaltem ſpei futuræ actionis, conſenſus
debitoris, neceſſarius non eſt, uti Gordia. & Decius Impp:
121. reſcripſerunt. Verumenimverò an ſicut omnium bonorum
donatio, ita hereditatis quoque valeat, ex dubijs eſt quæſtio?
Sanè quum regulariter hereditas pactis aut ſtipulationibus
inter vivos non detur, utique talis donatio ipſo jure nulla erit.
122. Sed an mortis ſaltem cauſa hereditas donari poterit? Ne hoc
quidem aſſerendum arbitramur. *l. 9. fin. l. 29 §. 1. de donat. arg. §.
pen. I. per quas perſo. acquir. arg. l. 17. quæ in fraud. credit. l. 35. §. 4. C. de
donat. arg. l. 6. de pignor. d. c. Imperialem l. 3. C. de jur. Emph. d. l. un. C. de
rei uxor. Auth. res quæ. C. com: de legat. l. 28 l. 35. C. de don. l. 49. d. V. S. l.
5. C. de pact. convent. l. 1. l. 2. C. de don. c. cum contingat. de jure, ur.*

X I V.

123. VSumfructum quod ſpectat, extraneo is â fructuario (ne-
quidem proprietarij conſenſu accedente) cedi vel dona
124 ri jure non poteſt. Sed & Emphyteuſin Emphyteuta citra do-
mini conſenſum ex Zenonis conſtitutione donando vel etiam
quovis modo alienando in alium transferre prohibetur. Sed
125. nec feudum ipſum irrequiſito domini & agnatorũ aut ſimul-
taneè inveſtitorum conſenſu donando in alium transferre aut
ſaltem

ſaltem oppignorare vaſallo conceditur, niſi id ex pacto fortè
liceret. Quid ſi bona reſtitutioni ſubjecta, diſertè à teſtatore 126.
alienari ex cauſa dotis vel donationis propter nuptias veten-
tur, anne nihilominus illa dotis aut donationis propter nu-
ptias cauſâ alienari poterunt? Aientibus ſubſcribimus. De-
nique hic addendum illud, jure Saxon. bona avita immobilia 127.
(de his enim ſolis textus illius juris loquitur, adeoque impe-
ritè ad mobilia avita & donantis induſtriâ quæſita bona à non- 128.
nullis extenditur) extraneis abſque deſcendentium heredum
proximorum conſenſu, donatione ſimplici inter vivos dunta
xat, non etiam per ultimam voluntatem, alienari diſertè pro-
hibita eſſe, in tantum ut intra añum jure retractus ea à deſcen-
dentibus illis irrequiſito illorum conſenſu alienata revocari
poſſint, *§. pen. l. de uſufr. d. l. 3. & d. c. Imperialem l. 66. fin. de jur. dott. c. 1 de feudo non habente.*

XV. Diviſio donationis itemq; definitio Donat: ſimplicis & ejus effectus.

TEmpus eſt ut donationis diviſionem potiſſimam illam
ſaltem, qua in propriam, ſimplicem, ſeu puram: & 129.
Relatam, non propiam, ſeu non puram diſpeſcitur, fuſiùs
nonnihil exponamus; quum reliquæ diviſiones, quibus in
eam, quæ in ſcriptis vel ſine ſcriptura fit donatio, ut & eam,
qua in veram & præſumptam, diſtribuitur, minus dubij ha-
beant. Voco autem puram ſeu ſimplicem donationem, quan- 130.
do donator ſimpliciter citra modi, cauſæ aut conditionis ad-
jectionem donat eo animo, ut rem donatam nullo unquam
caſu ad ſe reverti velit. Hæc donatio ſimplex minimè præſu- 131.
mitur, ubi alia cauſa, aliaque quàm donationis conjectura ha-
beri poteſt: quin imò juxta communis ſcholæ tradita error
potius & ignorantia in dubio præſumitur, niſi fortè ex certis 132.
& indubitatis conjecturis illa præſumenda videatur, uti ex
multis juris noſtri locis hoc evidenter conſtat. Et hoc caſu 133.
opinamur in dubio interpretationẽ pro ſimplici potius quàm
relata donatione faciendam eſſe, niſi circumſtantiæ & ſubjecta
materia fortè aliud ſuadeant, utputa ſi de cauſa vel modo ve-
roſimiliter appareat. Proinde nec id quod ſtatuto aut con- 134.
ſuetudine de donatione generatim expreſſa cautum reperitur,
de

de puris ſolùm donationibus ſimpliciter & ſemper accipien-
135. dum erit. Effectus hujus donationis jure perfectæ, eſt domi-
nij translatio & Vindicatio, ſiquidem traditione facta fuerit
136. donatio: Sin minus, & donator ſuam voluntatem ſcriptis aut
ſine ſcriptis ſaltem manifeſtaverit, traditionis neceſſitatem
ad exemplum venditionis facta donatio in ſe nihilominus ha-
bet, & donatorem ita arctiſſimè ad rem donatam tradendam
137. obſtringit, ut nec præſtando intereſſe liberetur; daturque
138. hoc caſu, ubi nempè pacto ſaltem facta eſt donatio, donatario
condictio ex lege nova Juſtin. Videlicet. *l. ſi quis argentum. C. de*
139. *donat.* quam legem perperàm quidam ad nudam donationis
140. promiſſionem trahendam eſſe inficiantur. Sed & ex ſtipulatu,
itemq; præſcriptis verbis adverſus donantem agi poteſt, prout
vel ſtipulatione, vel contractu innominato donatio celebrata
fuerit, *l 1. de donat arg. l. 25. de probat. l. 17. C. de poſtlim. revers. l. 9. C. de*
condict. Indebi. l. 12. de Novation. l. Seia, fin. de donat. m. cau. l. :. C. de donat.
§. 2. l. & l. 12 l. 22. ff & l. 9. C. eod. l. fin. C. de rer. permut.

XVI. Quomodo Donatio maximè ſimplex revocetur,
in hac & ſeqq. 2. th. oſtenditur.

PRæterea revocari iterum à donante donatio ſimplex, quin
141. & ex relatis aliquæ ex certis ingraditudinis cauſis poſſunt,
142. nempe 1. ob injurias atroces â donatario illatas donanti: 2.
propter verbera illata. 3. ob periculum vitæ creatum. 4. pro
pter damnum ingens bonis datum. 5. denique ob conven-
143. tiones in donatione appoſitas non adimpletas: quanquam
mater ad ſecunda vota tranſiens ob tres duntaxat, interme-
dias illas videlicet inter primam & quintam cauſas, res filio
donatas revocare poſſit. Advertendum autem hoc loci, quod
144. in revocanda hac donatione tria conjunctim requirantur. 1.
quidem probatio ingratitudinis in judicio fiat 2. ſit plena
probatio 3. denique illa fiat cauſâ cognitâ, præſente ſcilicet
145. parte & audita, ita ut ſequatur ſententia declaratoria. Hoc
146. modo autem ingratus ſic condemnatus reſtituet rem dona
tam, non item fructus, niſi poſt litem conteſtatam perceptos.
147. Rebus tamen illis donatis ante litem motam legitimè à dona
148. tario alienatis, condictio illa *ex l. fin. C. de revoc. donat.* neutiquam,
ne

ne quidem ad æſtimationis præſtationem donanti (multò mi- 149.
nus heredi ejus, quum planè perſonale ſit hoc beneficium)
conceditur. Quid ſi donator huic revocationi renunciarit, ſeu 150.
quod idē eſt, pactum inter donatorem & donatarium factum
ſit, ne ex dictis ingratitudinis cauſis donatio revocetur? Inva-
lidum & contra bonos mores pactum illud (quantumvis ju-
risjurandi religione vallatum eſſet) aſſeveramus, *d. l. fin. C. de* 151.
revoc. donat. auth. quod mater. C. eod. l. certum. C. de rei vindicatio. l. 23.
de R. I. fin. arg. c. non eſt obligatorium, de R. I. n. 6.

XVII.

CAuſas autem revocandæ donationis alias præter indige- 152.
tatas et jā modò memoratas minimè agnoſcimus. Pro-
inde licet donatarius inopi donatori alimenta denegarit, aut 153.
contra eundem in judicio (niſi fortè grave damnum rebus 154.
donantis fraudulenter eo caſu inferatur) poſtularit, tanquam
ex cauſa ingratitudinis donatio jure facta neutiquam revoca-
bitur, quemadmodū & in ſimili jure feudali Vaſallo æs alienū
pro domino ſolvere renuenti, beneficium non adimitur. Sed 155.
nec perfecta donatione ſcilicet, pœnitentiâ; inſtrumentorum
amiſſione; alienatione, quam donans poſt factam traditio-
nem facere tentat; Imperiali reſcripto; aut prætextu abſentiæ
ejus, cujus conſenſus neceſſariò ex juris ſolennitate non eſt
requiſitus, donatio ſimplex revocatur, *per d. l. fin. & l. 2. 3. 5. C.*
de revoc. donat. c. un. §. licet. v. inde quæſitum. ſi de feudo defuncti content.

XVIII.

NON tantum verò ob prædictas ingratitudinis cauſas do- 156.
natio in totum revocatur & expirat, ſed & ſi donatarius
præmoriatur, aut donans etiam antè rebus humanis exem- 157.
tus ſit, quàm donatio perficeretur. Pariter quoque donatio 158.
revocatur tum in totum, ſcilicet ſi quis liberos non habens
bona ſive omnia ſive partem ſaltem illorum alicui largitus ſit,
& liberos poſtmodum ſuſceperit; tū ex parte, quatenus nem-
pe aut legitima ſumma neglectâ inſinuatione exceſſa eſt, aut 159.
pater liberos habens bona ſua ſive filio emancipato, ſive ex-
traneo donavit; namque tum liberis reliquis legitima defrau-

datis donatio uſque ad legitimam revocatur, uti ſuprà dictum; quanquam hiſce caſibus poſtremis aliquot non tàm donatio videatur revocari, quàm potius nulla declarari. *l. 8. C. de O. & A. l. 34. C. de donat. l. 5. C. de Inoff. donat. l. 8. C. de revoc. don.*

X I X. De Donationibus relatis in genere.

160. Donatio relata ſeu non pura eſt, quando ob cauſam, ſub modo vel conditione, ex tempore vel ad tempus, pactóve valido adjecto alicui donandi animo aliquod munus (ſic enim Ulpianus donationem relatam nuncupari in ſpecie voluit,) confertur, ita ut revocetur illud, ſi conditio deficiat, modus, cauſſa pactave appoſita non ſerventur aut impleantur.
161. Donatio ob cauſſam fit, puta ſi ideò Titio centum donem, quod mea negocia procurarit, aut ex hoſtium manu me liberarit.
162. Hanc donationem licet complures contractum eſſe oneroſum, adeoque ob id inſinuatione minimè egere ſcribant; eorum tamen opinio juris ratione deſtituitur.
163. Sub modo fit donatio cum datur, vel ut quid fiat vel non fiat, ſive modus ille commodum dantis ſive accipientis concernat. Exempli gratiâ, ſi quis Mævio donet mille vel fundum, ut Caio nomine dantis ſatisfaciat, aut ſibi ipſi domum vel monumentum extruat, aut deniqúe ne in patriam revertatur.
164. Donatio ex tempore vel ad tempus fit; idqúe tum certum, tum incertum. Ad certum tempus donatur, ſi quis Mævio domum largiatur, ut elapſo quinquennio ejus proprietas ad donantem revertatur. Quod ſi verò Mævio illam domum ita quis donaſſet, ut poſt ſpacium trium annorum ejus proprietas Titij eſſet: hoc caſu Mævio quidem ad certum tempus, Titio autem ex certo tempore donatum videbitur. Ad tempus incertum donatur, putà ſi quis Sempronio agrum donet, ut poſt mortem Caij ejuſdem proprietas ad donantem redeat.
165. Pacta quoqúe donationibus varia adjici poſſunt, modò legibus non improbentur:
166. nam jure invalida, quale eſt pactum de ſuccedendo ſibi invicem, rejiciuntur, donatione ipſa rata manente.
167. Hîc quæritur, poſſitnè donator pactum vel modum donationi adjectum in alterius favorem, pro lubitu revocare, eo etiam invito? Negantibus ſubſcribimus.
168. Donatio conditionalis eſt,

cum

cum quis ita donat, ut tum demum donatarij perfectè rem fieri velit, quum quid contigerit aut ſecutum fuerit, puta ſi Caius conſul creatus fuerit: ſi navis ex Aſia redierit; qua conditione deficiente & non impleta, donatum repetitur. Ad 169.
haſce donationes relatas referimus tum donationes iſtas, quæ fiunt nuptiarum cauſsâ, ut ſunt ſponſalitia munera, arræ ſponſalitiæ, dotis conſtitutio, donatio morganatica, donatio propter nuptias, itemque dotalicium: tum denique donationes quasvis conditionales, ob cauſam vel ſub modo factas, ut ſunt donationes mortis cauſsâ, Reciprocæ atque Remuneratoriæ, de quibus ſingulis ſtrictim quædam attexemus ea ſerie ſervata, qua illæ ſpecies modò relatæ ſunt. *l. 27. de donat. l. 1. 2. 3. 4. & to t. C. de don. quæ ſub mod. l. 2. § 5. de donat. l. 25. l. 34. C. eod. l. 194. de V. S.*

XX. De donat. relatis in ſpecie, & I. De muneribus ſponſalitijs.

SUnt igitur ſponſalitia munera, quæ, ſponſalibus jam conſtitutis, à parte ſponſi (ſive ab ipſo ſponſo ſive ejus nomine ab alio dentur, nihil refert) ſponſæ, vel vice verſa ex parte 170.
ſponſæ futuri matrimonij cauſſa, & ita ſub conditione, ſi nuptiæ ſecutæ fuerint, ſponſo offeruntur. Hæc munera evenien- 171.
te conditione illa minimè redduntur, ſed dominium eorum omnimodò translatum cenſetur. Nuptijs verò non ſecutis, 172.
morte interveniente, in totum ab heredibus donantis ſponſi illa repetuntur, niſi forſàn oſculum intervenerit; nam tunc ſponſi præ defuncti heredibus pro parte dimidia ſolū à ſponſa ſuperſtite vel ejus heredibus illa reſtituuntur. Sin verò ſpon- 173.
ſa interveniente vel non interveniente oſculo, titulo donationis ſponſo quid fuerit largita, & ante nuptias illam mori contigerit, omni donatione infirmata, ad ejus ſucceſſores donatarum rerum dominium revertitur, uti Conſtantinus Imp. reſcripſit. *l. 16. C. de don. ante nupt.* Cæterū extra hunc caſum mortis, 174.
ſiquidem ſponſus vel etiam parentes ejus filium ſortiri noluerint uxorem, id quod ab eo donatū erit, haut repetatur. Quod ſi ſponſa, vel is in cujus eſt poteſtate, cauſam non contrahendi matrimonij præbuerit, tunc ſponſo ejuſque heredibus ſine aliqua deminutione munera illa redhibeantur: *uti idem Imp. Conſtant. conſtituit in l. 15. C. d. t.*

XXI. De Arrhis ſponſalitijs.

175. ARrhæ ſponſalitiæ (quæ ad differentiam aliarum arrharum in contractibus dari ſolitarum ſic dictæ) ſunt, quæ à ſponſo ſponſæ, non contrà, in firmitatem & argumentum contractorum ſponſaliorum porrigebantur; erantque utplurimùm annuli, quin & res aliûs generis, exigui plerunque
176. precij: quæ mortuo ſponſo vel ſponſa ante contractas nuptias reſtituebantur, niſi cauſſam ut nuptiæ non celebrarentur, de functa perſona præbuiſſet. Namque certi juris eſt quod ſi per ſponſum ſtetiſſet, quo minus matrimonium impleretur, repetitio eidem denegetur; ſin verò per ſponſam ſtetiſſet, ipſa duplicatas reddere cogatur, niſi fortè minoris illa ſit ætatis; quo caſu in ſimplum duntaxat tenebitur. *l. 3. l. 5. C. de ſponſal.*

XXII. De jur. dotium & pact. dotalibus.

177. DOS eſt jus in re ad ſuſtinendum onera matrimonij marito conſtitutum: qua, ut & donatione propter nuptias, conſtitutâ, utplurimùm [illegible]cta (in quibus jus noviſſimum
178. æqualitatem ſummam requirit, vultque ut dotis & donationis propter nuptias pares utrinque ſint conditiones, tàm in ipſa quantitate, quàm lucris inde percipiendis, licet moribus id paſſim non ſervetur) adijci ſolent, quæ omninò ſervanda ſunt;
179. niſi dotis conditionem deteriorem reddant, juri publ. aut bonis moribus repugnent, delictiſvè occaſionem præbeant, utpotè ſi inter conjuges de futura ſucceſſione pacta fiant, qui-
180. bus ſuperſtiti conjugi hereditas præmorientis ſive tota, ſive quota ſaltem ejus defertur. Namque inter paganos talia pacta tum univerſorum bonorum, tum partis, quantumvis re-
181. ciproca ſint, jure civili penitùs invalida ſunt, adeò ut ne ju-
182. ramento quidem confirmari queant. De conſuetudine tamen Germaniæ inter conjuges, imò indiſtinctè omnes ſimpliciter pactum mutuum de ſuccedendo invicem liberis deficientibus in vim donationis inter vivos factum poſt mortem irrevocabiliter citra Inſinuationem & traditionem valere eamque conſuetudinem Cam: Imp: præjuditio firmatam mul-
183. ti atteſtantur. In Electoris Saxo: terris, ut & alibi pacta dotalia ſi in ijs de futura ſucceſſione mariti & uxoris agatur, præſentibus

tibus minimùm 5. teſtibus ijſque quorum intereſt, confecta illa, in vim mortis cauſa donationis & ſic ultimæ voluntatis, quantumvis legitima ſumma illis exceſſa ſit, valent citra inſinuationem, uti & citra ſcripturam, licet plerunque majoris 184.
probationis cauſa in ſcripturam redigi ſoleant. Quod ſi verò 185.
in ſcriptis illa fieri placuerit, non aliter vires habebunt, niſi inſtrumenta in mundum redacta, ſubſcriptionibuſque partium confirmata, & ſi per tabellionem conſcribantur, etiam ab ipſo completa, & poſtremò à partibus abſoluta fuerint.
Sin verò in utriuſque partis præſentia, eorumque quorum intereſt, judicialiter hæc pacta inſinuentur, teſtibus nullatenus opus eſt, ſed jure illa conſiſtent, ſivè in vim contractus, ſive 186.
ultimæ voluntatis ſuſtineri debeant. Poſſunt tamen hæc ipſa pacta ſucceſſoria tum alterutrius, tum multò magis utriuſque conjugis conſenſu, exemplo reliquarum ultimarũ voluntatũ 187.
immutari, dummodò poſteriori elogio non auferantur ea, quæ jure municipali, vel conſuetudine alterutri conjugum deferuntur, niſi forſàn conſenſus ſive renunciatio accedat illius, 188.
cui lege, ſtatuto aut moribus illa debentur. Quod ſi verò extra hunc caſum ſucceſſionis fiant pacta (quæ magis propriè 189.
dotalia, uti illa præcedentia, quæ de ſucceſſione interponuntur, ſucceſſoria nuncupanda videntur) in vim contractus irrevocabiliter valent, dum̃odò præſentibus ijs, quorum intereſt, tres aut duo teſtes interfuerint, quibus illa probari poſſint. 190.
Nec opus eſſe hodiè illo jure Sax: curatore mulieri videtur in pactis hiſce conficiendis, eò quod in præſentia plerunq; conſanguineorum & affiniũ illa fieri ſoleant. Quid ſi conjuges de 191.
lucro dotis & donationis propter nuptias pacti fuerint, lucrumq; legitimam ſummam excedat, anne inſinuatione opus erit? Sanè etſi mulieri in lucranda donatione propter nuptias inſinuatio omiſſa minimè noceat; marito tamen actio ratione lucri ex dote non inſinuata provenientis pro rata ſcilicet donationis propter nuptias, jure noviſſimo denegatur. *l. 7. de jur. dot. auth. æqualitas & auth. ſeq. C. de pact. con. l. 17. & tot. tit. de pact. dot. l. 1. l. 5. & to. t. C. de pact. con. l. fin. C. de m. ca. donat. l. 17. C. de fid. inſtru. arg. l. omnium C. de Teſtam. arg. auth. præterea. C. Vnde vir & uxor. Nov. 127. c. 2.*

XXIII. De Donatione Morganatica.

192. DOnatio Morganatica eſt, quam maritus novus maximè
nobilis ſecunda die nuptiarum ante prandium in novā
conjugem ſive viduam, ſive virginem, niſi aliud in moribus
ſit alicubi, confert: eamque rem donatam (quæ plerunque
ſolet eſſe catena ſive monile, quin & alia res precioſa, aut cer-
ta etiam pecuniæ ſumma) uxor ad heredes ſuos transmittit;
193. in tantum. ut licet res aliena donata ſit, nihilominus dicti mu-
lieris heredes æſtimationem ejus petere queant.

XXIV. De Donatione ante vel propter nuptias: Widerlag.

194. DOnatio propter nuptias, Græcis *ἀντιφέρνη* dicta, jure civi-
li inducta, eſt, quam tum in re mobili, tum immobili,
ſive ante ſive poſt nuptias in ſecuritatem dotis illatæ recupe-
randæ maritus (ſive ejus nomine alius) in uxorem confert;
195. quo ſic mulieri de dote magis cautum ſit, doteque à marito
fortè conſumta, aut eodem ad inopiam vergente, uxor ha-
beat, unde damnum illatum reſarciat. Hæc donatio ex Juſtin.
196. Conſtit. quæ eſt *in l. fin C. de don. ant. nupt.* ejuſdem cum dote fe-
rè juris, eique exæquata eſt. 1 in eo, quod quemadmodum
dos conſtante matrimonio & augeri, & de novo conſtitui po-
teſt; ita etiam propter nuptias donatio poſſit & debeat quoq;
197. 2. Deinceps exæquata etiam ſunt dos & donatio propter nu-
ptias non tantum in quantitate, uti modò dictum eſt, ſed etiā
vi interpoſitorum pactorum (quę ſiquidem de dote facta ſunt,
198. ad donationem etiam propter nuptias extenduntur, & con
trà, quò nempę hoc modo ſumma ſervetur æqualitas) in lu-
cris ex dote & donatione propter nuptias provenientibus, ut
ſcilicet quantam partem vir de dote, tantam etiam uxor de
199. donatione propter nuptias lucretur; licet noſtra tempora in-
æqualitatem illam dotis & donationis propter nuptias mini-
mè reſpuant; maximè moribus Saxonum, quibus hæc dona-
tio regulariter reſpectu dotis illatæ duplicata eſſe ſolet. Imò
illo jure liberum eſt marito quantam velit donationem uxo-
ri conſtituere, dummodò liberi legitimâ non defraudentur.
200. Et quanquam jus civile noviſſimum caveat, ut pars quæ nil in-
tulit, nil quoque capiat; quæ verò minus dedit, quam ſe da
turam

turam promiſit, tantum recipiat, quantum intulit; ac ſiqui-
dem per dilationem uxoris dos viro exoluta non ſit, donatio
quoque propter nuptias planè denegetur: (quam tamen alio-
qui pacto interpoſito lucratur jure noſtro uxor, ſi in ea ſol- 201.
venda moram nullam commiſit, ſed per maritum fortè ſtetit,
quò minus dotem acciperet, aut dies ſolutioni dotis deſtina-
ta nondum venerit) aliud tamen moribus Sax: obſervatur.
Etenim licet apud illos uxor vivente marito dotem non intu- 202.
lerit, adeoque moram in ea ſolvenda commiſerit, tamen ſi
poſt mortem demum mariti eandem exolvat, nihilominus
heredes mariti donationem propter nuptias ei conſtituere te-
nentur, dummodò mulier, cujus mora arguitur, unà cum
ſorte dotis uſuras à tempore moræ offerat. Cæterùm ſoluto 203.
matrimonio uti dos ad mulierem, ſic etiam donatio propter
nuptias ad maritum (niſi ſtatuto vel conſuetudine aliud indu- 204.
ctum pactovè hodie conventum fuerit) revertitur *§. pen. I. de
donat. Auth. permiſſa. Auth. dos data. C. de donat. ant. nupti. Auth. ſivè à me.
C. ad Vellei. l. fin. pr. & §. ſin. autem C. de donat. ant. nupt. Auth. æqualitas.
Auth. ſed quæ nil. C. de pact. con. l. un. §. procul. C. de rei uxor. c. fin. de don.
int. vir.*

X X V. De Dotalitio.

DOtalitium Leibgeding eſt, quod maritus, maximè nobilis 205.
non tantum in Saxonia, ſed & pleriſque alijs Germaniæ
provincijs in bonis ſive allodialibus (licet hoc rarius fiat) ſive
feudalibus uxori ſuæ ratione dotis oblatæ, pro conſuetudine
cujuſque regionis, plerunque tamen cum conſenſu domini
feudi & agnatorum conſtituit: licet apud nobiles Saxon: citra 206.
domini & agnatorum conſenſum ut plurimùm duplum ejus
(illud enim ſi citra agnatorum aut ſimultaneè inveſtitorum 207.
conſenſum exceſſum ſit, tum ſuperfluum uſque ad legitimum
hunc dotalicij modum, nempe duplum, ab agnatis vel ſimul-
taneè inveſtitis jure Saxon: revocari poteſt, quantumvis hoc
caſu domini conſenſus interveniſſet) quod dotis nomine illa- 208.
tum eſt, nomine dotalicij conſtitui mulieri ſoleat; quò nempe
illa olim vidua effecta vel toto vitæ tempore, vel prout dictum
eſt, ſaltem ad certum tempus perfruatur: (quanquam & ita
dotali-

dotalicium tum ex conſuetudine tum ex conventione quandoque conſtituatur, ut proprietas certæ partis bonorum mariti allodialium; non item feudalium citra domini & agnatorum conſenſum, niſi conſuetudine id liceret, uxori aſſignetur)
209. aut quotannis ei decem de centum pendantur; fruſtra alijs negantibus conſuetudine induci poſſe, ut ſupra legitimum uſurarum modum viduæ pro dote non reſtituta decem pro centenario in eventum ſoluti matrimonij in annos ſingulos debeantur.
210. Quid ſi dote accepta & in feudi utilitatem converſa, dotalitium maritus conſtituere pollicitus, & antequam promiſſis ſatisfecit, defunctus ſit? Hoc caſu feudi ſucceſſores quivis præciſè ex feudo ipſo (quantumvis allodialia bona relicta forent,) dummodò dos numerata & in feudi utilitatem converſa ſit, quod in dubio præſumitur, ob ſummum favorem dotium, Viduæ dotalitium apud Sax. conſtituere neceſſe habent.
211. Ac ſiquidem ad promiſſum à defuncto marito dotaliciũ conſtitueudum, dote nempe reverà exolutâ, feudi ſucceſſores ſe offerant, tum vidua acceptare id compellitur, nec repetitioni dotis locus ullus ampliùs relictus eſt: quod tamen ſecùs eſt,
212. ſi vivo marito dotalicium conſtitutum non ſit; nam tunc electio mulieris eſt, utrûm dotalicium ſibi conſtitui, an dotem
213. reddi malit, uti D. Auguſt. Saxo: Septemvir, laudatiſſimæ recordationis, diſertè conſtituit. Mariti verò heredes quod attinet, illi dote etiam non numeratâ, dotalitiũ viduæ conſtituere tenentur, dummodò maritus eam ſibi numeratam in inſtrumento confeſſus ſit.
214. Cæterum defuncta uxore dotalicium, quod dote neglectâ uxor elegit, expirat, & ad feudi ſucceſſores, ſi in feudo conſtitutum ſit, jure Saxon. redit, repetitioq;
215. dotis poſt mortem mulieris nulla ab heredibus ejus fieri poteſt: niſi pactis aliud convenerit, aut in certa bonorum allodialium poſt mariti obitum parte lucranda id conſtitutum ſit;
216. namque tunc ad heredes mulieris id devolvetur: *c. plerunq; de don. int. vir. & c. 15 de foro comp. arg. L. cum à matre, C. de Rei Vind.*

XXVI. De Donatione mortis cauſa: hac & ſeq. theſi generatim.

217. Donatio mortis cauſa eſt, quando quis coram 5. teſtibus abſque inſinuandi neceſſitate, intuitu ſive cogitatione mortis

mortis (expreſſim mentione ejus factâ) ſive firma valetudine 218.
conſtitutus ac ita ſola mortis cogitatione, ſive jam imminente periculo ac quaſi moriturus mortis metu, ſub ea conditione donat, ut morte demum ſecuta donatio perficiatur, & res 219.
donatarij fiat; vel ut ſtatim quidem res donata donatarij ſit, ſed conditione non impleta, dominium ut & fructus, ad donantem ipſo jure revertantur, caſu ſcilicet illo, quo certum aliquod mortis periculum ſpeciatim expreſſum & deſignatum
eſt: Conſtat enim dupliciter mortis cauſâ donari, nempe 1. 220.
aut reſpectu certi alicujus morbi periculivè imminentis; 2. aut ob ſolam mortis cogitationem, (ſive quis ita donet, ut ſtatim res fiat accipientis, ſed ſi mors non ſequatur, ut reſtituatur: ſive quis hac mente donet, ut non ſtatim fiat accipien-
tis, ſed tum demum quum mors inſecuta eſt) quo tamen caſu 221.
poſteriori ſi conditio ſolam generalem mortis cogitationem contineat, licet in periculum aut morbum donator incidat, quum non reſpectu hujus vel illius morbi aut periculi diſertè donarit, ſed ſola mortis cogitatione, utique non illicò animũ donandi depoſuiſſe cenſeri debet, morbo aut periculo illo, in quod inciderat, ceſſante; ſed donatio hæc nihilominus durabit, permanente nempe adhuc ejuſdem conditione, ſive cauſa, propter quam donatum eſt. *l. 2. l. 32. l. 35. §. 4. de mort. ca. don. l. fin. C. eod. l. 12. de condict. cau. data. §. 1. Inſt. de donat.*

XXVII.

EX hac deſcriptione animadvertere licet. 1. quidem expreſſam mortis mentionem in hac donatione fieri, inque 222.
tempus ſeu caſum mortis ſimul conferri debere. Proinde non
ſufficiet ad mortis cauſſa donationem conſtituẽdam, quod in 223.
ea mortis mentio fiat, donator in periculo ſive articulo mor- 224.
tis tum fortè conſtitutus aut peſtis etiam in loco factæ donationis graſſata fuerit, quum donaret. Etenim adhuc abſolutè & inter vivos donaſſe putabitur, dicente Papiniano. Similiter
non erit mortis cauſſa donatio, cum quis ſanus exiſtens & nul- 225.
lo mortis periculo perterritus, poſt mortem ſuam donat; uti 226.
nec illo caſu, ſi quis reſervato ſibi per tempus vitæ uſu fructu,
poſt mortem ſuam alicui fundum aut prædium donet. 2. De- 227.

inde

inde id ſpeciale hanc habere donationem ex definitione no-
ſtra colligimus, nempe quod hodiè regulariter ſcripturam &
228. inſinuationem, cujuſcunque illa ſit ſummæ & quantitatis (licet
in ijs locis ubi jus Saxon: viget, ominum bonorum mortis
cauſſa factæ donationes apud acta inſinuari neceſſe ſit,) haut
deſideret, dummodò donator coram 5. teſtibus (quanquam
229. pauciores in donatione hac tempore peſtis non quidem ex
jure ſcripto Rom. ſed communi opinione Dd. quæ multorum
locorum ſtatutis comprobatur & conſuetudinibus, nunc tem-
230. poris admittantur) unoque actu adhibitis, quid largiatur.
231. Sin verò apud acta mortis cauſſa donetur, teſtibus prorſus
232. opus non erit, exemplo teſtamentorum apud acta factorum.
l. 2. l. Seia. fin. l. 18. de mort. ca. don. l. 31. C. de don.

XXVIII. Quænam res mortis cauſa donari poſſint.

233. POſſunt autem mortis cauſa donari res omnes, quæ & in-
ter vivos jure donantur, humanoque commercio minimè
234. exemptæ; nec etiam alienari ſunt prohibitæ. An verò heredi
tas mortis cauſa donari poſſit, *ſupra theſ. 13 dictum eſt.* Jure Sa-
xon. Gerada. (quæ omnem mundum, veſtimenta, ornamen-
ta, & quicquid mulier in uſu & poſſeſſione habet, complecti-
tur; licet uxor nobilis in bonis mariti geradam paulò copio-
ſiorem, ut & alia quædam, habeat) nullo modò, ne quidem
235. ad piam cauſam, in filiæ vel cognatæ proximæ è linea mater-
na deſcendentis præjudicium mortis cauſa donari, aut qua
236. alia ultima voluntate relinqui poteſt: licet inter vivos marito
237. excepto (niſi fortè remunerandi cauſſa illa marito donetur)
donari, & multò magis oppignorari in præjudicium cognatæ
238. proximæ illa permittatur, dummodò mulier præſens coram
judice ſive in domo pub. autoritate comparente, ſive in judi-
cio, per curatorem res ad Geradam ſpectantes ſcripto com-
prehenſas unà cum ciſtarum clavibus donatario (quo tamen
caſu Vſumfructum ad vitam retinere poteſt clavibus à donata-
239. rio ſibi redditis intereà) exhibeat & tradat. Quin & extrajudi-
cialiter res ad geradam pertinentes, ſum̃amq; 500. Vngarico-
rum aureorum non excedentes, coram duobus aut tribus te-
tibus vel etiam coram notario & teſtibus inter vivos à muliere
donari

donari poſſunt. Hiſce verò ſolennitatibus ſive omnibus, ſive 240.
aliquibus omiſſis, univerſus hic donandi actus viciatur & an-
nulatur, ut Saxo. juris interpretes tradunt.

XXIX. Quinàm mortis cauſa donare poſſint vel non.

POrrò mortis cauſſa donare poſſunt, qui liberam bonorum 241.
adminiſtrationem habentes teſtari quoq; poſſunt; quan 242.
quam & illi qui inteſtati decedunt, ſimiliter mortis cauſſa do
nare queant. Iccircò qui teſtamentum ſaltem actu ſecundo fa- 243.
cere nequit, nec mortis cauſſa donare poterit, qualis eſt fu-
rioſus, pupillus, quantumvis tutoris fortè autoritas accede-
ret. Minor verò curatorem habens etiam ſine ejuſdem autho- 244.
ritate mortis cauſſa rectè donat. At verò filiusfam(extra cau- 245.
ſam ſcilicet peculij caſtrenſis vel q.) non aliter mortis cauſa,
niſi patre conſentiente, utiliter donat; in tantum, ut ne qui-
dem res adventicias, in quibus pater uſumfructum non habet, 246.
mortis cauſâ citra patris conſenſum donare valeat: licet talem
donationem morte filij confirmari non infiteamur. Etſi autem 247.
filiofam. patris conſenſu mortis cauſa donare permittitur, nō
tamen eodem conſentiente teſtari illi conceditur, ne quidem 248.
de peculio ad ventitio, quod pleno jure ad illum pertinet.
Quod ſi verò de facto à filiofam. teſtamentum de illo peculio 249.
patris conſenſu factum ſit, tum ne quidem ad donationem
mortis cauſa id flectetur aut in vim ejus valebit, ſi vel maximè
clauſula codicillaris, Si non valet jure Teſtamenti hæc diſpo
ſitio, valeat jure Codicillorum, vel donationis mortis cauſa,
vel deniqne cujuſvis ultimæ voluntatis &c. eidem jubente etiã
ac pręſente patre appoſita reperiatur: quanquam moribus qui
buſdam aliter ſeſe id habeat. Qui verò crimen læſæ majeſtatis 250.
commiſſerunt, mortis cauſa neutiquam donare poſſunt: uti 251.
nec tum uſurarij manifeſti (antequam ſcilicet de uſurarum il- 252.
licitarum reſtitutione cautionem præſtiterint) tum ipſi quoq; 253.
banniti ſeu proſcripti Imperij: namque in proſcriptis certæ 254.
alicujus proviuciæ ſive civitatis plurimis doctis & juris Saxo:
peritis Viris aliud placere animadvertimus, maximè ſi dona
tio illa mortis cauſa aut etiam alia quævis ultima voluntas ab
illis confecta ante commiſſum delictum actis eſſet inſinuata.

255. Deniquè cœcum quod attinet, illum citra ſolennitatem *l. hac
conſultiſſima C. qui teſtam. facere poſ.* mortis cauſa donare poſſe, ob
ſervatâ tamen formâ à Juſtin. præſcripta *in l. fin. C. de mort. cau.
256. don.* aſſerimus. Jure Saxon. mulieri ſine curatoris autoritate
bona ſua mortis cauſa tum extraneo (etiam ſine mariti con
ſenſu) tum ipſi quoque marito donare permittitur, exceptá
gerada ſcilicet & quotâ illa, quæ marito beneficio legis ſtatuti
aut conſuetudinis debetur, niſi fortè in donationem hanc
quotæ ſuæ maritus conſenſerit, jurique ſuo renunciarit. Quid
257. ſi vigore ſtatuti mulier citra conſenſum duorum propinquo-
rum contractum inire prohibeatur, poteritnè illa hac ſolen-
nitate ommiſſa nihilominùs mortis cauſſa donare? Utique.
*l. 25 pr. & §. 1. de mort. ca. don. l. 4. C. qui Teſt. fac. l. pen. C. eod. l. 5. §. 1. C.
ad l. Iuli. Majeſt. arg. c. quanquam. de uſur. in 6. l. fin. C. de mort. ca. don.*

XXX. Quibus mortis cauſa donari queat.

258. CÆterùm ijs qui Teſtamenti factionem nec activam nec
paſſivam habent, ſeu ut JC. loquitur, quibus legari ne-
259. quit, his nec mortis cauſa donari poterit; quales ſunt depor-
260. tati, in metallum damnati, hęreticj, apoſtatæ, rei læſæ maje-
261. ſtatis, & filij eorum, mulier infra annum luctus nubens, &c.
*l. 9. de m. cau. donat. l. fin. C. de hær. inſtit. l. Manichæos C. de hæret. l. qui
ſanctum. C. de apoſt. l. f. C. de hæret. l. 1. C. de ſecun. nupt.*

XXXI. Effectus mortis cauſa donationis.

262. EFfectum harum donationum quod ſpectat, tenendum
263. mortis cauſa donationes tàm teſtatò quàm inteſtatò fa-
264. ctas, magis ad ultimas voluntates, quàm contractus referri,
265. legatiſque per omnia ferè æquiparari. Sicuti enim legata mu-
tata voluntate revocantur & adimuntur: ita & hæ mortis cau-
ſa donationes. Dein, ſicut legata morte; ita & hæ donationes
ſecuta demùm morte confirmantur & perficiuntur. Tertiò
266. quemadmodum interdictum Quod legatorum contra lega-
tarium, ita & in hac mortis cauſa donatione adverſus donatariũ
267. illud conceditur. Quartò ſicuti legatum l. Falcidiâ; ita & mor-
tis cauſa donatio illâ minuitur. Itaq; ſi ultra dodrantem mor
tis cauſa donatum ſit, heres Falcidiam detrahere poteſt.
Quintò

Quintò uti legata, ſic quoque hæ mortis cauſa donationes in- 268.
ſinuationem haut deſiderant. Sextò tum legatorum, tum mor- 269.
tis cauſa donatarum rerum effectus eſt dominij translatio, ſi
res donantis fuerunt propriæ (alioqui enim ſi res aliena offe- 270
ratur, uſucapiendi ſolùm conditio tribuitur, ut ſupra dictum)
adeoque res illæ mortis cauſa donatæ ipſo jure, licet traditæ 271.
non ſint, morte ſecuta ſeu impleta conditione plenè in dona-
tarium transferuntur. Deniqùe omnes actiones legatario 272.
conceſſas, & donatario huic impleta conditione mortuoque
donatore competere exiſtimamus. § *1. I. de donat. l. fin. C. de don. mort. ca. l. 15. ff. eod. l. 2. C. de mort. c. don. l. 32. ff. eod l. 3. C. com. de legat*

XXXII. Quomodo revocetur & extinguatur mortis cauſa donatio.

EVaneſcit autē jure conſtituta mortis cauſa donatio exem- 273.
plo legatorum ipſo jure non tantum morte donatarij, ſed
etiam conditione deficiente, ſeu finito periculo, cujus intuitu 274.
largitio facta eſt, donatoreque reconvaleſcente. Exiſtimamus 275.
enim citra pœnitentiam, ſolâ reconvaleſcentia hanc dona-
tionem ipſo jure expirare, minimeque neceſſe eſſe, ut hoc ca 276.
ſu donantis voluntas declaretur. Sed & poënitentiâ, perinde 277.
uti legata, hæc donatio revocatur, nempe ſi quis ante condi-
tionis exiſtentiā ſolâ nudaq; pœnitentia ductus rē donatam à 279.
donatario avocet, quantumvis ſine herede donator ille deceſ
ſurus ſit. Perinde autem eſt hoc caſu ſive expreſſa, ſive tacita 280.
& præſumpta interveniat revocatio: quæ præſumpta revoca- 281.
tio intervenire cenſetur, ſi poſt abſolutam donationem inimi- 282.
citiæ graves aut capitales inter donantem & donatarium exar
ſerint, ſive inimicitiæ illæ culpa donantis, ſive donatarij exor- 283.
tæ ſint. Deniqùe ſi qui invicem mortis cauſſa ſibi donarunt, 284.
pariter deceſſerint, neutrius heres repetet, quum neuter alte-
ri ſupervixerit, uti Marcianus conſuluit. Quid ſi ambo dona- 285.
tor & donatarius incendio, naufragio, peſte &c. perierint,
uter prior præſumetur deceſſiſſe, ad hoc ut ſubſiſtat aut revo-
cetur donatio? Sanè ex Ulpiani ſententia, ſiquidem poſſit ap-
parere, quis antè ſpiritum poſuit, expedita eſt quæſto: ſi verò
non appareat, magis putandum eſt, donationem valuiſſe;
adeoque ad heredes illam tranſire eoſque obligare dicendum 286.

eſt. l. 26. de mort. ca. don. §. 1. In. de don. l. 1. pr. ff. eod. t. arg. l. 4. de adim. legat. l. 32. §. 14. de donati. l. 35. in fin. C. eod.

XXXIII. De donatione Reciproca ſeu mutua.

187. DOnatio Reciproca eſt, quando uno & eodem tempore
(ſi enim diverſo fiat, utraque ſimplex erit) unoque con-
textu nullo alio actu inveniente res una propter aliam confe-
ſtim, & ſic reſpectu ac contemplatione alterius jam modò tra
ditæ diſertè animo mutuam celebrandi donationem traditur
188. ac donatur, ita tamen ut æqualis utrobiq; ſit res donata: alio-
189. qui enim in eo quod exuperat, ſive alterutra ſive utraque etiã
190. pro ſimplici habenda erit donatione. Quod ſi inter fratres
complures ultrò citroque donetur, ut ad ſuperſtites priùs de-
functorum bona & hereditates perveniant; tum ab uno alte-
rovè germanorum hanc donationem revocari aut in alium
transferri non poſſe, multi ex noſtris tradunt, eò quod fratres
illi ſuperſtites ex titulo quaſi oneroſo jus quæſitum habere,
quippe ultro citroque facta donatione, adeoque poſteriori-
bus donatarijs (quantumvis hiſce rerum donatarum traditio
facta eſſet) meritò præferendi videantur. Quorum opinio li
191. cet de jure civili defendi haut poſſit, quippe quo hoc pactum
ſive hæc donatio, quà Reciproca inter paganos non admitti-
tur: moribus tamen (uti paulò antè quoque meminimus) ta-
le pactum mutuum ob familiæ ſplendorem conſervandum va-
lere conſtat, maximè inter nobiles & illuſtres perſonas ſive fa-
milias initum, dummodò prævia cauſæ cognitione à ſuperiore
(ex certa ſcientia. & clauſula conſueta additâ) & domino feu-
192. di confirmatũ ſit. Et hęc talia pacta hereditaria ſive potius gen-
tilicia (Erbverbrüderung nuncupant,) quibus viri illuſtres in-
ter ſe conveniunt, ut fratrum loco habeantur, ac una ſtirpe
extincta ad ſuperſtites bona & territoria relicta deveniant, ſæ-
penumerò in Imperio Romano-Germanico non ſolùm inter
Duces Saxo: & Haſſiæ Landgravios, itemque Duces Saxo. &
Marchiones Brandenburg: (quæ pacta non ita pridem Naun-
burgi renovata ſunt) ſed & Duces Bavariæ ac Comites Palati-
nos Rheni, itemque inter marchiones Brandenburg: ac Duces
Pomeraniæ, ut & Duces Megapolitanos & alios, magno Reip.
& ſub

& ſubditorum commodo (quanta enim diſſidia, quin & belli motus nonnunquam familia aliqua illuſtri extincta oriri ſoleant, experientia abundè teſtatur) inita, ac effectum quoq; ſortita accepimus. Etenim (ut exemplum ponamus) vi talis pacti hereditarij patrum memoriâ Comitatus Hennebergenſis extinctâ familia Comitum Henneberg: ad Illuſtr: Saxo. Duces devolutus eſt. Sed & conſuetudinem de conjunctione ſeu 293.
unione prolium (die Ein Kindſchafft vocant) non tantum in Germ. ſed. & alijs provincijs receptam ſupremoque Imperij tribunali comprobatam putamus defendendam: qua nempe id agitur, ut tum ſuſcepti tum ſuſcipendi diverſi matrimonij liberi jure filiationis uniantur, dummodò (ad inſtar arrogationis impuberum) cauſæ cognitione accurata interveniente, nimia inæqualitate evitata, certiſque ſolennitatibus adhibitis, quin & præſentibus tutoribus, curatoribus, conſanguineis, amicis, omnibuſque quorum intereſt, coram Magiſtratu loci ſive judice competente interpoſita illa ac ab eodem confirmata actiſque pub. inſinuata fuerit. Namque requiſitis hiſce talibus (quæ tamen hinc inde variant) aliquibus deficientibus, liberiſvè ſive primi ſive ſecundi matrimonij nimioperè læſis, Unio illa minimè ſubſiſtet. Hiſce pactis ſimilis ferè eſt 294.
Unio illa (die ErbEynigung vocant) quæ contra latrocinia irruptiones & ſeditiones inter aliquos initur. Talem unionem olim inter regnum Bohemiæ & antiquiſſimam omnium in Imperio Domum Saxo: factam, anteque annos aliquot renovatam accepimus. Denique (ut hoc caput concludamus) inter 295.
conjuges &c. hanc donationem Reciprocam permiſſam, ita tamen ut quà legitimam ſummam excedit actis inſinuetur, ſupra dictum eſt. *l. 7. §. 2. de don. int. vir. arg. l. 5. C. de pact. convent.*

XXXIV. De Donatione Remuneratoria.

POſtremò remuneratoria Donatio eſt, cum quis ad conteſtandum animi ſui gratitudinem diſertè animo remunerandi ob benemerita & officia ſibi actu exhibita ſpecificeque expreſſa alicui æquivalens munus, ad menſuram nempe beneficiorum acceptorum, quod judicis arbitrio æſtimandum, largitur; puta ſi in præceptorem diſcipulus munus conferat, 296.

quod

quod ab illo in humaniorum literarum ſtudio fideliter informatus ſit. Etenim ſi præſtita beneficia donator excedat, id quod plus donatum eſt, ſimplicis donationis loco habendum
298. eſt. His conſequens eſt, quod licet de meritis in aliquem col-
299. latis manifeſtè conſtet, aut donatarius poſteà illa liquidò pro-
300. bet; quin & licet generaliter donator dicat, ſe pro meritis donare: tamen niſi merita æquivalentia in ipſa donatione remunerandi cauſa facta expreſſim recenſita fuerint, neutiquam donatio illa Remuneratoria vera, ſed ſimplex potiùs nuncupanda erit, niſi fortè præſumptam hoc caſu ſubeſſe ſtatuere
301. cum multis viris doctis velimus. An verò donatio hæc Remuneratoria inſinuationem requirat, ſi legitimum modum excedat, itemq; num inter conjuges, patrem & filium &c. ſub
302. ſiſtat, jam antè deductum. Tutor & Curator licet de bonis pupilli vel adoleſcentis donare nequeant; ob beneficia tamen in pupillum vel adoleſcentem collata remunerandi animo benefactori à tutore aut curatore donari poſſe, multi ſentiũt: quo-
303. rum tamen opinio nobis minimè probanda videtur. Surdis
304. verò & mutis caſu ita factis, & multò magis vel ſurdis vel mutis tantùm, eo modo, qui ſuprà indigetatus; itemq; provinciarũ
305. Rectoribus ob beneficia ante adminiſtrationem præſtita, remunerandi cauſa donari poſſe aſſeveramus. *l. 27. l 34. §. 1. de don. fina. C. ad l. Iuli. repetund.*

XXXV. Corollaria ad hanc materiam ſpectantia.

306. Coronidis loco hæc annectimus. 1. Donantem de Evictione non teneri niſi ſtipulatione fortè eandem donatario adpromiſerit, aut dolo malo rem alienam largitus fuerit. Etenim priori caſu ex ſtipulatu; poſteriori verò actione de dolo donator convenietur, uti ex ſententia Labeonis Ulpianus ſcri-
307. ptum reliquit. 2. Donanti beneficium competentiæ tribuendũ
308. aſſerimus. 3. Eum cujus diſſuaſu fraudulenter donatio impedita eſt, actione de dolo; eum verò qui donanti conſilium dun-
309. taxat ſuggeſſit, nullatenus teneri ſtatuimus. 4. Donationem propriè nec bonæ fidei, nec ſtricti Juris dici poſſe putamus, *l. 18. in fin. l. 12. l. 22. de donat. l. D. pius. ff. de R. Iur.*

COROL-

183

COROLLARIA NOMICO-POLITICA.

I.

VTrum Lutherani patris filio Catholico facto, filius is exheredari, aut hereditas eidem in terris Statuum Aug: Confeſſionem amplectentibus, denegari debeat? Neg: ut & vice verſa.

I I.

Nunquid ſtatus indiſtinctè quivis, etiam Nobiles immediatè Imperio ſubiecti, in feudo, (quod ab Epiſcopo fortè vel abbate tenent,) ſuccedentes, religionem in terris illius feudi, pro lubitu vigore Conſtitutionis de pace religionis ſancitæ, mutare queant? Affir.

I I I.

Vtrûm Magiſtratui Pontificio in illis civitatibus Imp. in quibus tàm reformatæ quàm Pontificiæ doctrinæ exercitium à tempore factæ Transactionis Paſſavienſis, & promulgatæ Conſtitutionis illius ſaluberrimæ de Pace religionis vigere cœpit, liceat Aug: Confeſſioni addictos ob religionis diſcrepantiam quovis turbare modo, urbevè eijcere. N.

I I I I.

An res illæ Eccleſiaſticæ, quæ olim pravis uſibus conſecratæ ſunt, ab heredibus eorum, qui eas reliquerunt, re-

E vocari

vocari poſſint; an verò in meliores magiſq; pios uſus præpotenti Deo gratiores converti debeant? Poſterius placet.

V.

Nùm Pontifices & Clerici à juriſdictione ſecularis poteſtatis ſint omnimodò exemti? N

V I.

Vtùm Papa jure regalem dignitatem alicui in feudum dare, ac in Regem, Ducem, Comitem, Baronem, Nobilem, creare queat? N.

V I I.

An Iudæi in Republ. Chriſtianorum ſint ferendi? Certis conditionibus id adſeverare non ambigimus.

V I I I.

An res militaris pacis tempore etiam cum jactura rei familiaris exercenda, ne ſubito bello orto externo militi ſummam rerum committere opus habeamus? Affir.

I X.

An Vaſallo non conſentiente de feudo, quod poſt mortem eius ad dominum ſperatur reverſurum (quod feudum de caducitate ſucceſſionis vulgò Gnadenlehen *vocant) alicui Inveſtitura concedi poſſit? Affir.*

Vtrùm

X.

Vtrùm ex ſententia Machiavelli Magiſtratum in paupertate cives continere deceat, adeoq́; inopes potius, quàm opulentos ſubditos habere præſtet? Poſterius tuendum eſt.

X I.

Vtrùm Princeps novus prædeceſſoris ſui conſiliarios dimittere debeat? Regulariter id negandum cenſemus.

X I I.

Nùm Conſiliarius, cuius conſilia ſine dolo ſuggeſta, malè ceciderunt, eorum eventum præſtare debeat? N.

X I I I.

An legatus fines mandati excedere poſſit? Negandum id videtur.

X I V.

An hoc tempore maximè utile ſit leges Veſtiarias renovare, aut novas promulgare? Affir.

X V.

Num Decimæ Clericorum poſt Concilium Lateranenſe in feudum de novo rectè dari poſſint? N.

X V I.

An conceſſa omnimoda iuriſdictione hodiè, aut etiam expreſſim ſolo mero imperio conceſſo, regalia quoq; veniant? Neg.

X V I I.

Vtrùm regalia privativè an cumulativè conceſſa in dubio intelligantur? Prius veroſimilius videtur.

MONITI MELIORA SEQUEMUR.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE